

Pozdrav iz domovine

Št. 13 in 14.

našim vojakom na bojišču.

Leto I.

Izhaja dvakrat na mesec.

Ljubljana, 10. oktobra 1916.

Cena četrletno 50 vin., polletno 1 K, celoletno 2 K.

Bog, naše zavetje.

(Psalm 45.)

Bog je zatočišče nam in moč,
pomočnik, ki v sili je navzoč.

Brez strahu smo, naj se zemlja máje,
morju v srce se vale gore,
vod valovi naj buče, kipe,
gibljejo gore se trepetaje.

Z nami je Gospod, sveta vladar,
Jakopov je Bog nam zvest čuvar.

Potok milosti krepča ves dan
božje mesto, božji sveti stan.

Bog je v njem, zatorej se ne gane;
On hiti mu v bran, ko počí zor.
Narodi hrume, zaman upor!

Bog jim zašgrmi, trepet vse zmane.
Z nami je Gospod, sveta vladar,
Jakopov je Bog nam zvest čuvar.

Glejte čuda, ki jih je vršil:

Vojske je do mej zemlje krotill!

Loke lomi, kopje krši, mane,
bojna kola žge povsod okrog.

»Ljudstva vsa, spoznajte, jaz sem Bog,

Bog narodov vseh zemlje prostrane!«
Z nami je Gospod, sveta vladar,
Jakopov je Bog nam zvest čuvar.

I. Vesel.

Malik našega časa.

Zadnjič smo se malo seznanili z Bahom in Venero. Bahus in Venus (ali Venera) sta bila poganska bogova. Bahus je bil on, Venera pa ona; Bahus bog, Venera pa boginja. In sicer je bil prvi bog pijanosti, druga pa boginja nečistosti. Kajne, za kako čudne reči so imeli pogani svoje bogove!

Mi smo pa rekli, da to nista bogova, ampak — hudiča. Da, da, pa še dva prav huda in nevarna hudiča! Ravno nečisti in pijani hudič, ta dva sta najhujša! Hodita okoli kakor lev in iščeta, koga bi požrla; in ravno ta dva jih požreta največ.

In pa to smo rekli, kako da vkup držita! Eden drugemu pomagata, eden drugemu roko držita. Pijanost in nečistost hodita največkrat vstric; kjer je ena, je rada še druga. Kar ne zmore Venera sama, pa Bahus pomaga. Če se kdo ne da kar tako v nečistost zapeljati, ga je treba najprej malo opijaniti, — pa še prav močno ni treba, — potem pa žalibog le prerado gre.

Bahus in Venus sta torej brat in sestra.

Pri vsem tem je pa vendar med Bahusom in Venero en velik razloček. Kakšen pa? Tale: Venero — nečistost —

ima vsak za grdo, vsak se je sramuje; vsaj očitno se navadno ljudje ne marajo kazati ž njo. Kdor se je tudi očitno ne sramuje, ta je pa že celo cel pacek. Vsaj navadno imajo ljudje nečistost za nekaj sramotnega, ker že njeno ime »nečistost« pove, da je nekaj nečednega, umazanega.

Venera se torej skriva, išče skritih kotov in temne noči, da uganja svoje grdobije. — Drugače pa je z Bahusom. Ta se postavlja po vseh cestah, nastopa očitno in ga nič ni sram. Z drugo besedo: Nečistost imajo ljudje za grdo, pijanost ali vsaj pijančevanje pa za imenitno! Pijan biti ni človeka nič ali vsaj ne veliko sram. Da ga človek »fest potegne« ali da ga veliko »nese«, to je pa celo čast!

Veliko piti, — to imajo ljudje sploh za največjo srečo. »Al' smo ga pili!« ali: »To ga bomo pili!« S temi besedami hočejo izreči svojo največjo srečo. Z nobeno rečjo ne moreš kakega možaka bolj razveseliti, kakor če mu obljubiš piti dati. »Ali boš dal kaj za pijačo?« Ljudje radi vprašujejo. Človek, ki dá rad za pijačo, to je možak, spoštovan in priljubljen! Daj komu karkoli drugega dobrega: daj mu dobro jesti, postreži mu s tem ali onim, daj mu čelo denarja, — če ni pijače, ni nič! Če pa kdo dobi denar na roko, prvo je, da dá za pijačo. Pri pijači si ljudje nazdravljajo, napivajo, si jo ponujajo in vsiljujejo: »daj ga, cukni ga, rukni ga, zvrni ga, saj nima kostil!« Kdor hoče biti vesel, mora biti pijan; drugače ne zna biti vesel. Kdor je žalosten, mora seveda zopet piti, da žalost poplakne. In pri vojaku se vedno ponavljata in menjavata žalost in veselje: kadar gre na dopust, je vesel; kadar mora z doma, pa žalosten. In marsikdo misli, da je treba vse take prilike porabiti in veliko piti, da si v veselju dá duška, žalost pa da s pijačo doli potlači. Sploh pa ljudje porabijo za pijačo vsako priliko: veselje in žalost, mrz in vročino, delo in kupčijo, krst in birmo, poroko in pogreb.

Zakaj pa ljudje toliko pijejo?

Ali je pijača res taka dobrota? No mogoče, da je res nekaj dobrega na nji. Časih je pa tudi taka kislica ali pa puščoba, da ga morajo piti bolj za pokoro kakor zavoljo dobrote. Pa recimo, da je pijača res dobra! A dobrega je še marsikaj. Toda nobene reči nimajo ljudje tako v čisljih, kakor pijačo. Zakaj? Zato ker je piti tako »fest«, tako imenitno, taka čast, da nič takega!

Pa še en vzrok je, zakaj si ljudje pijačo tako radi privoščijo. Zato ker pijači pripisujejo čudovite moči, kakršnih nobeno drugo zdravilo nima. Pijača — menijo — daje moč, daje zdravje, daje korajžo, daje tolažbo, preganja mrz, hladi

vročino, tolaži lačni želodec itd. itd. Ni mogoče naštetih vseh dobrot, ki jih ima alkoholna pijača v sebi.

Zato se pa življenje mnogih ljudi, njih misli in želje sučejo vedno okoli pijače. Kakor so nekdanj Judje plesali okoli zlatega teleta, tako nekako plešejo zdaj okoli litra in fraklja. Pripisujejo mu čudovito moč in časté ga skoro po božje. Skratka: pijača — alkohol — je postal malik sedanjega časa. Stari Bahus, poganski bog, ki je zgubil svoje stare poganske častilce, jih je našel zopet med kristjani. Klanjajo se mu od vseh strani, ga poveljujejo, povzdigujejo, opevajo in v zvezde kujejo — — — — —

Toda — kraljestvo tega modernege malika se je jelo zadnje čase malo majati... Dobili so se ljudje, ki so temu maliku odrekli svoje spoštovanje in odpovedali pokorščino. Rekli so: nič več ne bomo častili tega Bahusa; saj če ga natanko pogledate, ni tako imeniten in častit gospod, kakor se navadno misli; pravzaprav je le velik hinavec, ki se ljudem na videz sladká, lepega in dobrega dela, v resnici je pa velik slepar, hinavec, morilec... Kolkoli jih je on že prezgodaj pokopal, to se dopovedati ne da! Vsem tistim, ki ga preveč časte, izkoplje prezgodnji grob. In koliko jih je naredil drugače nesrečnih, to se ne da napisati.

Pa tudi z njegovo dobroto, ki jo ima v sebi, in močjo, ki jo baje daje, ni taka, kakor so ljudje dozda mislili. Da daje moč, zdravje, korajžo — to so večinoma prazni lari-fari. Dobili so se učeni možje, ki so šli temu nepridipravu prav do živega, ga vzeli pod drobnogled ter mu prešteli vse kosti. In našli so, da nima v sebi skoro nobene moči, da je to vse le bolj na videz, ter da ne daje nobenega zdravja, marveč je človek še bolj zdrav brez nje; vsa ta vera v njegove čudotvorne moči je bila — prazna. In tudi to so ljudje iznašli, da je človek vesel lahko, četudi ga nima nič v glavi.

In odpovedali so mu pokorščino in spoštovanje; vrgli so malika — s prestola!... Na milijone ljudi je že na svetu, ki alkohola namenoma nočejo piti, zato ker ga drugi preveč. Imenujejo se abstinentje, to je: zdržniki.

Tudi v tej vojski je mnogo vojakov, ki nočejo nič piti in vendar prestanejo. Neki italijanski časnikar je kmalu na začetku vojske pisal, da je prišel v neko bavarsko vas. Prispel je trop nemških jezdecev, znanih od truda, lačnih in žejnih. Ponudili so jim, naj se okrepčajo in ohladijo s pivom. Pa niso hoteli; kljub svoji žeji so pivo odklonili, in vprašali le, kje bi dobili poštene vode. Ko so si ž njo žejo ugasili,

so dirjali dalje pogumno za svojim ciljem. — Slava teh občudovanja vrednih junakov je šla po vseh evropskih časnikih.

Tudi naših slovenskih fantov in mož je nekaj na bojišču, ki pišejo, da še držé besedo, ki so jo dali, da si z alkoholom ne bodo omočili ust. To je pa res junaštvo! Kajti komu je namreč treba več moči, več moštva, več junaštva, — tistemu, ki ga veliko vase zlije, ali tistemu, ki si ga popolnoma odreče? Kdor sam sebe preмага, ta je največji junak, — je že stara resnica.

Pa tudi drugod po širnem svetu prihajajo vedno bolj do prepričanja, da alkohol ne daje pravega junaštva. Ali vam je znano, da je v celi širni Rusiji prepovedana vsaka kablja žganja? ... In ljudje vendar žive, pa še prav pohvalijo se, kako dobro stori to celi deželi.

Pri nas pa še nismo tako daleč... Prav bojimo se, da bi naši fantje in možje, ki prej pijače niso bili vajeni, zdaj pa dobe vsak dan svojo mero, da bi se preveč z Bahusom ne seznanili in tega znanja potem tudi doma ne nadaljevali...

V starem poganskem Rimu so imeli »gladiatorje«, borilce, ki so se pred očmi nešteti množic skušali, kdo bo močnejši, kdo bo drugega premagal. In za te je veljalo pravilo, če so hoteli biti močni in gibčni, da morajo »abstinere a Venere et Baccho«: zdržati se Venere in Baha, po domače: ne nečistovati in ne piti!

Tudi našim borilcem za domovino bi dali ta svet, naj se — da bodo močni, zdravi in čvrsti junaki in poštenjaki — naj se ogibljejo teh dveh — grobokopov sreče!

Sv. rožni venec in vojak.

Na domače planjave in na bojne poljane pada jesen. Utrujena zemlja se pripravlja k počitku, naši domači, utrjeni po težkem poletnem delu mislijo na počitek in vas, vojaki, utrjeni po dolgih, težkih in napornih bojih, vas se posebno sedaj oprijemlje misel in hrepenenje po mirnem domu. Ta misel, to hrepenenje ležita nekako skrita v otožnem jesenskem ozračju — imenujeta se domotožje. Malo je sedaj brezskrbnih, veselih, popolnoma srečnih src, malo doma, malo na bojišču.

Ta hrepenenja polni čas meseca oktobra je posvečen Kraljici presvete-ga rožnega venca. Svetla zvezda na temnem nebu, prijazna luč na dolgočasni, trpljenja polni poti, ljubezni polni glas sredi med sovražniki je Kraljica presv. rožnega venca; zato nas navdaja s posebnim zaupanjem ravno to, da je ta čas posvečen Njej — Kraljici nebes in zemlje. Domači bodo po končanem delu segli zopet bolj pridno po rožnem vencu, in glasile se bodo molitve po naši domovini, v prvi vrsti za vas, vojake, ki se nahajate pred sovražnikom. Veliko ljubezni in hrepenenja polnih src se bo pri molitvi spominjalo na vas, hiteli bodo pred prestol nebeške Kraljice in vam bodo prosili blagoslova, vztrajnosti, zdravja in veselega svidenja z vami. Vez naših src z vašimi bo postala tesnejša, se bo utrdila po molitvi sv. rožnega venca. Tako pri nas doma.

Kako pa pri vas, dragi vojaki? Ravnotako, kaj ne da, posebno pri tistih, ki

so dobre volje. Pravi vojak in sv. rožni venec sta neločljiva tovariša. Spomnite se le za hip slavnega vojskovodje Radeckega, ki se je tako zmagovito bojeval nasproti Italijanom. Njega so dičile pohvale in zasluzni redovi, a največji njegov kras je bil sv. rožni venec. Koliko vas je vojakov, ki ste družinski očetje, gospodarji. Katerega gospodarja pa je blagroval Kristus? V sv. evangeliju dobimo odgovor: »Blagor možu, ki sezida svojo hišo na skalo.« Nevihte pridejo, viharji pridrve, a hiša stoji trdno, ker je zidana na skalo. V teh trpljenja polnih časih je treba tudi nam trdne, nepremakljive skale. Ta skala je živa, trdna vera. Možje! Posebno v teh časih morate ohraniti trdno, živo vero. Vera nam daje edina moč in neupogljivost, zaupanje in vdanost v težkih urah po besedah Gospodovih: »Ti si Peter, to je skala, in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev, in peklenska vrata je ne bodo premagala.« Zaradi njegove neomajne vere je odbral Zveličar Petra za glavarja svoji Cerkvi. Vero pa si bomo ohranili v prvi vrsti z molitvijo sv. rožnega venca. Kraljica presv. rožnega venca je tista, o kateri piše sv. pismo: »Blažena, ker si verovala.«

Danes stojimo sredi najhujših viharjev. Ljuti sovražniki nas hočejo uničiti v časnem, telesnem oziru. Toda so še drugi sovražniki, ki nam hočejo vzeti našo dušno srečo, predvsem sv. vero, da bi stali popolnoma oropani, takorekoč naги, brez vsake opore, brez tolažbe, brez dušnih moči, oslabljeni dušno in telesno. Tudi zoper te sovražnike nam je potrebno orožje, da se jih ubranimo, in to orožje je sv. rožni venec. Znameniti nemški katoličan, Arboğast vitez Frankenstein, nekdanji podpredsednik nemškega državnega zbora, je nosil javno v zbornico, kakor tudi kadar je šel v avdijenco k vladarju, s seboj sv. rožni venec. Drugi vnet prijatelj te molitve je bil avstrijski državnik Leon Thun. Poln žive vere je zato neustrašeno zaklical leta 1868. v gosposki zbornici: »Krščanstvo in vera kristjana je tisto orožje, ki nas oborožuje z neustrašeno odločnostjo.« Tako odločno je zaklical te besede, da so si mašili ušesa nasprotniki sv. vere kot nekoč farizeji, ko jim je govoril sv. Štefan, prvi mučenec.

Ali naj vas spomnim tudi na tolažbo in vdanost, ki jo vliva Marija v srce svojim častilcem? Ko gledate v svojem duhu pri molitvi sv. rožnega venca skrbi in delo sv. družine, gledate preganjanje in sovraštvo, katero mora trpeti sveta družina, ko gledate ljubezen in skrb Marijino in sv. Jožefa za božje Dete, ali se vam ne razodeva ravno v tem posebna previdnost božja, s katero je Bog skrbel za te preganjane in sovražene? Ali vam ne govori srce glasno, da tudi za vas in za vašo družino skrbi Očetova roka, da tudi na vas in vaše otroke, ki so sedaj raztreseni okrog po svetu, gleda neskončno ljubeče Očetovo oko? Ali se vam ne napolni srce z novim zaupanjem in vdanostjo v voljo božjo?

Koliko vas je vojakov mladeničev! Tudi vam je potrebna molitev sv. rožnega venca. Od doma ste prinesli s seboj vedro čelo, čisto srce in močno voljo. Ali jih ne bi prinesli radi ravno takih tudi nazaj iz vojske? Duh sedanjega časa

je zlasti pri mladini zmešal vse pojme in jih postavil na glavo. Kar je veljalo vedno za dobro in lepo, to ima svet za neumno in zaničevanja vredno; kar nas uči sv. vera, da je slabo, gnusno, pregrešno, to razglašá svet za dobro, lepo, prijetno, dovoljeno. Tako so se zmešali pojmi pri marsikaterem mladem človeku, in milijoni mladeničev in deklet, da, že napol dorasli otroci drvé za temi nauki sveta v greh, odkoder pridejo nekateri v bolnišnice, drugi v ječe, tretji postanejo vlačugarji, vlačuge, sramota za poštene ljudi. Tisti mladenič vojak, ki rad moli sv. rožni venec, ima vedno pred očmi Kraljico presv. rožnega venca. Ona je rekla: »Glej, dekla Gospodova sem.« Mladenič si misli: »Tudi jaz sem služabnik Gospodov, otrok božji.« Kakor orla je jasen njegov pogled po svetu in kakor orel plava tudi on visoko nad razuzdanim svetom, dviga se proti solncu večne luči. Za časa Rimljanov je prisegel Hanibal kot otrok Rimljanom, zakletim sovražnikom njegove domovine, večno, smrtno sovraštvo. Zgodovina nas uči, da je to prisego tudi izpolnil. Kot izboren vojskovodja je hudo potolkel Rimljane v raznih bitkah. Hujši kot najhujši sovražniki tega sveta pa je en sovražnik — smrtni greh. Marsikaterega zmagovalca je vendar ta najhujši sovražnik premagal in ga uklenil v svoje verige. Izkušnja nas uči, da se tega sovražnika ni treba bati tistemu, ki je v zvezi z Najčistejšo, s Kraljico presv. rožnega venca. Temu bo sv. rožni venec tista veriga, ki bo uklenila sovražnika, to bodo one žične ovire, na katerih se bo nabodel peklenski sovražnik. Sv. Alojzij je v nežni mladosti devetih let napovedal grehu neizprosni boj. Bil je vedno zmagovalec v tem boju, ker je bil poseben častilec Kraljice presv. rožnega venca. Rožni venec vam ohrani čisto srce. Če vojak ostane v sredi med točo krogel in granat neustrašen in se ne gane, je junak, če pa ostane mladenič sredi greha in zapeljavanja čist in neomadeževan, je dvakrat, trikrat junak. Marsikateri svetnik je bil tak junak. Toda ravno o tistih svetnikih, ki so se najbolj junaško obnašali v boj nasproti nesramnosti sveta, vemo, da so bili goreči ljubitelji Kraljice presv. rožnega venca. Ona jim je ohranila trdno, nepremagljivo voljo v vseh skušnjavah.

Naj bi nam vsem brez izjeme poživil mesec oktober našo ljubezen do molitve sv. rožnega venca! Nedavno je umrl v neki bolnišnici vojak osmošolec, ki je imel ob svoji smrtni postelji ovit znak Marijine družbe in sv. rožni venec. Umril je, a tako vdano, tako mirno in s takim hrepenenjem po Mariji, da bi mu na njegov grob po vsej pravici napisali besede: »Junak v življenju, junak v smrti.« Okrog križa pa bi mu ovili znak Marijine družbe in sv. rožni venec.

Kako je z vojsko?

Italijani so pričeli sredi septembra ob Soči z osmo ofenzivo. Posebno ljuto napadajo na kraški planoti v smeri proti Komnu. Dosegli pa niso doslej še nobenega znatnega uspeha. Vsi njihovi napadi so se zrušili ob neprodirnem zidu naših junakov. Posebno so se odlikovali v zadnjih bojih junaški Spodnještajerci 87. pešp. in

naši domobranci. Sovražnik je z velikimi silami napadal tudi v bovškem odseku na Rombonu, Vršiču in Ravelniku (vzhodno od Bovca), a povsod brezuspešno. Italijanske izgube so ogromne. Računa se, da so izgubili Lahi v 14 mesecih vojne okroglo 750.000 mož.

Na tirolskem bojišču trajajo neprestano manjši boji za posamezne vrhove, prelaze in doline, a nimajo sreče. Izredno junaško delo je izvršil zopet že znani nam štajerski nadporočnik Mlakar. Pokopal je vrh gore Cimone (nad Arsierom), ki so ga bili Italijani zasedli, in ga pognal v zrak. Dasi ranjen, je s svojim oddelkom srečno dovršil svoje delo. Ena sovražna stotnija je bila popolnoma uničena. Naši so presečenega sovražnika obkolili in ujeli blizu 500 mož.

Boji na Francoskem in v Belgiji, pri Verdunu in ob reki Somme trajajo z nezmanjšano silovitostjo dalje. Sovražnik hoče za vsako ceno izsiliti odločitev pred zimo, a doslej brez uspeha. Zasedel je par razstreljenih vasi in le nekoliko utisnil nemško bojno črto.

Na ruskem bojišču kljub dolgotrajnim bojem ni znatne izpremembe. V Voliniji so se bili naši izprva pri Koritnici nekoliko umaknili, a kmalu so vrgli Ruse nazaj in zajeli 1100 ujetnikov. Severozapadno od Lucka so zavzele naše in nemške čete 19. septembra močno utrjeno območje pri Zarečju in uplenile 2500 mož. Kmalu nato, 27. septembra, je armada generalnega polkovnika pl. Teresztjanskega priborila zapadno od Lucka novo sijajno zmagajočo nad sovražnikom, ki je pustil 3000 ujetnikov, 41 častnikov, 33 strojníc in 2 topa. Tudi v Galiciji sovražnik nikjer ne pride naprej. Hudi boji so bili zlasti v kotu med rekama Zlato Lipo in Dnjestrom in pri Haliču, kjer so se naši nekoliko umaknili, toda nadaljnje prodiranje sovražnika se je popolnoma ustavilo. Ob reki Naračovi so naši v junaškem protinapadu potisnili Ruse nazaj in ujeli nad 4200 mož. V Galiciji se bore z nami v zvezi tudi hrabre turške čete, ki so bile prej na Galipoliju ob Dardanelah. — Posebno ljuti so boji v Karpatih v Bukovini, kjer se stika ruska bojna črta z rumunsko, zahodno od reke Moldave, pri Kirlibabi in Dornavatri. Tu je bojna črta dolga nad 100 km. Najhujše je napadal sovražnik v dolini reke Cibo. Dosegel je nekaj krajevnih uspehov, drugod, na primer pri Capulu, je pa moral celo nazaj. Zadnji čas so hudi boji okrog Ludove in pri Jakobenyju.

Naš najnovejši sovražnik, Rumunija, je v začetku vdrl precej daleč na Sedmograško in zasedel več važnih krajev. Med tem pa je nemško-bolgarska armada pod Mackensenom vdrla v rumunsko Dobrudžo, vzela po vrsti močni trdnjavi Tutrakan in Silistrijo ter popolnoma porazila 15. septembra sovražne čete v Dobrudži. Zmagovite čete so dosegle črto Konstanca — Črnavađa (najožji pas med Črnim morjem in Donavo). Toda tudi iz Ogrske že beže Rumuni. Najprej so naši premagali sovražnika pri mestu Hateg in ga vrgli preko Petrosenija čez Vulkanski prelaz nazaj, odkoder je prišel. Kmalu nato je moral zapustiti Hermannstadt ter se umakniti v gorovje Fogaraš. Končno so zasedli naši zopet Kronstadt, ki smo ga bili ob začetku vojne prostovoljno izpraznili. Tako

bo Sedmograška kmalu očiščena sovražnika. Načrt entente, odrezati nam zvezo s Carigradom, se bo, kakor vse kaže, za enkrat temeljito ponesrečil. — Nemški letalci so večkrat napadli glavno rumunsko mesto Bukarešt, ki je na več krajih gorelo. — Rumunski prehod čez Donavo južno od Bukarešta se je izjalovil.

Boji v Macedoniji se razvijajo polagoma. V sovražni armadi so tudi italijanske čete. Najhujši boji so od jezera Presba po gorah do Vardarja za mesto Florina, na višini Kajmakčalan in na Mogleniški planini. Bolgari krepko zavračajo vse sovražne napade.

Italijanska vlada je roparsko uplenila avstrijsko last Palazzo di Venezia (beneška palača) v Rimu. V njej je bival prej naš poslanik pri Vatikanu. Naša vlada pa tudi sam sv. oče sta vložila pri laški vladi oster protest.

V najbolj mučnem položaju med nevtralnimi državami je Grčija. Ententa in grški revolucionarji z Venizelosom na čelu jo hočejo po vsej sili spraviti v vojsko, a pošteni in značajni kralj se ne da premakniti za nobeno ceno. Tudi velika večina grške armade je zvesta svojemu kralju.

Drugi nemški podmorski tovorni čoln »Bremer« je 25. septembra srečno prijadral pred Newyork. Ententa je v najostrejši obliki ponovila v Washingtonu pri ameriški vladi ugovor, da bi se priznal podmorski čoln kot trgovska ladja.

Vojaške in druge vesti.

V korist vdovsko-sirotinskemu in invalidnemu skladu so se ob priliki cesarjevega godu od 4. do 8. oktobra priredili **darovalni dnevi**. Na Kranjskem so se povsod sestavili v ta namen odbori in odredile raznovrstne zbirke in prireditve v ta namen.

Vsled pomanjkanja drobiža sprejema avstro-ogrska banka tudi polovice in četrtinke dvokronskih bankovcev. Pa tudi sicer je ta način plačevanja že prišel v promet. V kratkem dobimo železne dvovinarnike, ki bodo v sredi preklunjanji.

Prispevek za vdovski zaklad 3. zbora. Zbirka, ki se je vsled odredbe presvetlega knezoškofa nabirala po cerkvah ljubljanske škofije povodom rojstnega dne Nj. Veličanstva cesarja na korist vdovskemu in sirotinskemu zakladu 3. zbora, je donesla lepo vsoto 11.450 K.

13.000 kg kruha speče vsak dan v Ljubljani mestna aprovizacija, pa je še trda zanj. V mestu je poleg vojaštva in dijaštva tudi še 6000 beguncev, ki jim je treba tudi postreči. — Po dunajskih gostilnah gostom ne postrežejo več s kruhom; prinesiti ga mora vsak sam s seboj.

Za prenovitev ljubljanskega gradu ter za olepšavo ondotnih naprav in nasadov se je doslej (odkar je ondi nastanjeno taborišče za italijanske ujetnike) porabilo 59.906 K 6 vin. Mesto je dalo 41.933 K 55 vin.

Druga žrtev goriškega frančiškanskega samostana. Potrjuje se, da so P. Aleksandra Vavpotič, vikarja frančiškanskega samostana v Gorici, Lahi ustrelili in da je bil pokopan na ondotnem vrtu.

Osem sinov v vojski ima mati Magdalena Cvilak iz Kozjeka na Štajerskem. Doma ji je ostal samo še najmlajši.

Takih je malo. Četovodja Ivan Jošt iz Lipovec pri Celju si je prislužil v vojski že vse štiri hrabrostne kolajne, kar mu bo donosalo okrog 50 kron mesečne nagrade, oziroma pokojnine. Od poveljstva južne armade je pa prejel poleg tega še 400 K darila.

Pohvaljeni 87ti. Polkovnik 87. pp. Hossner se je v pismu dne 24. septembra t. l. izrazil proti dr. M. Slaviču o svojih vojakih tako-le: »Vrli 87ti so prvi na svetu; domovina je lahko ponosna na svoje sinove; jaz sem srečen, da jim poveljujem.«

Odgođen vpoklic. Ministrstvo deželne brambe je obvestilo vse vojaške oblasti, da vpoklicanim rojstnim letnikom 1871 do 1866, ki bi bili morali nastopiti vojno službo 2. oktobra, za zdaj še ni potreba priti k vojakom. Vpoklicani bodo pozneje, vsekakor le z določitvijo kratkega roka. — Tistim, ki jim ni bilo znano, da se je vpoklic odgodil, se bo podelil na njih prošnje dopust; tisti pa, ki hočejo prostovoljno 2. oktobra pod orožje, lahko prično ta dan svojo službo kot vojaki.

Za praznike. Vojaške oblasti so odredile, da se mora vojakom, v kolikor dopuščajo službene razmere, dati na prosto (dopusti) 24. decembra popoldne, potem 25. in 26. decembra 1916 ter 6. januarja leta 1917.

Važne določbe za invalide. Vojno ministrstvo je izdalo odlok o pravicah vojnih invalidov. — Mnogo podčastnikov je mnenja, da kot invalidi ne morejo ostati v vojaški službi in da nimajo pravice do certifikata za nameščenje v civilni službi. Odlok pravi, da je treba v tem oziru vse podčastnike opozoriti, naj čimprej vložijo prošnje za certifikat. — Drugi odlok vojnega ministrstva se tiče invalidnega moštva. Izvedelo se je namreč, da se nekateri invalidni vojaki odpuščajo brez dopolnilnega zdravljenja in izšolanja, češ, da so sami izjavili, da jih njihova poškodba ne bo ovirala v izvrševanju njihovega civilnega poklica ali dela. Vojno ministrstvo pa določa, da se noben invalid pod nobenim pogojem ne sme odpustiti brez dopolnilnega zdravljenja in izšolanja, če je le zdravnik mnenja, da bi se dalo invalidovo stanje s posledobnim zdravljenjem izboljšati. Šele potem naj se izvrši superarbitracija.

Zanimiva rešitev. Profesor dr. Karel Capuder, nadporočnik c. kr. 5. dež. bramb. polka, leži lahko ranjen v neki nemški bolnišnici. Ujetništva se je rešil s svojo hladnokrvnostjo in pogumom. Lahko ranjen je obležal na bojišču med ranjenci in mrtvimi, oblit s krvjo. Ko so prihrumeli Rusi, se je delal mrtvega. Pobrli so mu denar, uro, poročni prstan ter ga pustili, misleč, da je mrtev. Pončič je vstal, ogrnil ruski plašč ter prišel skoz ruske straže med Nemce. Iz nemške bolnišnice je pisal svoji soprogi.

Koga vojaki najbolj spoštujejo? Častnika, ki jim je tudi v verskih stvareh za zgled. Prekmurske »Novine« pišejo: Mat. Škafar, četovodja pri kavalerijski diviziji, sporoča, da je njegova divizija po težkih bojih za par dni na odpočitku. Naselila se je v mali vasi. Tu je preprosta cerkva, kjer so vojaki prejemale sv. obhajilo in

imeli skupno sv. mašo ob nedeljah. Vsako nedeljo sta pri sv. maši dvorila (stregla) dva višja častnika generalnega štaba, grof B., huzarski polkovnik, in neki drugi častnik, ki je ranjen, z obvezano glavo bil pri sv. maši in stregel. Ta prizor je vse navzoče visoko ganil.

Poplava. Na severnem Češkem je voda predrila velikanski jez, ki je zapiral vodo reke Bela Niža in Izra. Valovi so odnesli mnogo mlinov, mostov in steklarn. Čez 30 oseb so našli mrtvih.

Panamski prekop je zopet v nevarnosti. Ko so ga poleti 1914 otvorili, so imeli nekateri inženjerji več pomislekov, kar se je sedaj izpričalo. Pri zadnji nesreči je v zaseki »Kulebra« zdrknilo v kanal 10 milijonov kub. metrov skalovja in peska. Prekop je za dalj časa zaprt. Zdaj je pa nastopilo še novo presenečenje: V nekaterih odsekih se je namreč dvignila zemlja na dnu prekopa. Pritisk od obeh strani je namreč tolik, da se hoče zemlja sama izravnati ter nadomestiti odstranjene ogromne množine gramoza in zemlje. Vprašanje je, če se bo ta stvar dala poravnati.

Spomnimo se rajnkih!

(Za mesec november.)

Sv. pismo nam pripoveduje sledečo zanimivo zgodbo (2. knjiga Makabejcev, 12. pogl., vrsta 39—46): »Naslednji dan (po zmagi nad sovražniki) pride Juda s svojimi, da bi pobral trupla padlih in jih pokopal v grobovih očetov. Pod obleko ubitih pa so našli nekaj darov Jamnijskih malikov, ki jih postava Judom prepoveduje; vsem je bilo tedaj očito, da so zaradi tega padli. Vsi so torej slavili pravično sodbo Gospodovo, ki razodene to, kar je skrito. In potem so se obrnili k molitvi in so prosili, naj bo (pred Bogom) pozabljena pregreha, ki se je zgodila. Nad vse junaški Juda pa je opominjal ljudstvo, naj se varuje greha, ker vidijo pred lastnimi očmi, kaj se je zgodilo zavoljo greha tistih, ki so padli. In je priredil zbirko, 12.000 draham srebra (okrog 8580 kron) in jih poslal v Jeruzalem, da se opravi za grehe mrtvih daritev, ker je prav in pobožno mislil o vstajenju — ako bi namreč ne bil imel upanja, da bodo oni, ki so padli, vstali, bi se zdelo odveč in prazno moliti za mrtve — in ker je premislil, da je tistim, ki pobožno umro, prihranjeno najboljše plačilo. Sveta in koristna je torej misel moliti za mrtve, da bi bili rešeni grehov.«

Kako lepo nam slika ta dogodek ljubezen do padlih tovarišev! Tudi mi, dragi vojaki, imamo nešteto takih tovarišev, ki so padli v boju ali drugače umrli v sedanji vojni. Res, bili so pravi junaki; žrtvovali so za dom in cesarja najdražje, kar so imeli, svoje življenje. Upamo po pravici, da so našli tudi zaslužen plačilo pri Bogu, če so umrli v milosti božji. A sv. vera nas uči, da »nič omadeževanega ne pojde v nebeško kraljestvo« in da mora biti poplačan prej dolg »do zadnjega vinarja«. Koliko pa je takih, ki bi se jim po smrti takoj odprla vrata sv. raja? Vemo, da kdor umrje v malem grehu ali ima še prestat

kake kazni za svoje storjene, dasi že odpuščene grehe, mora na kraj očiščevanja, ki ga imenujemo vice. To je popolnoma v smislu neskončne božje pravičnosti. Koliko tisoč in tisoč onih, ki so padli pretekli dve leti na svetovnih bojiščih, trpi v ognju očiščevanja! In vsi ti so naši tovariši. V vojaškem stanu se zlasti poudarja in priporoča neka prav posebna vojaška čednost, ki se imenuje z nemško besedo »Kameradschaft«. Po naše bi rekli medsebojno bratovsko prijateljstvo. Pravega prijatelja se pokažeš svojemu tovarišu v dejanju, zlasti če mu pomagaš v stiski. Resnična ljubezen, dragi moj, pa s smrtjo ne prejenja, ampak traja preko groba. Vsi, ki so že padli v boju ali umrli za raznimi boleznimi, vsi ti, dasi niso več pri življenju, so še vedno tvoji tovariši, prijatelji. Lepo je, da častimo njihov spomin, jih proslavljamo v listih in knjigah, jim zaljšamo grobe in stavimo spomenike. Vsak pravi junak to zasluži. Toda, dragi moj, oni pričakujejo od nas še kaj več, kaj takega, kar jim v resnici koristi po smrti, oni zahtevajo od svojih nekdanjih tovarišev, da jim dokažejo svojo ljubezen v dejanju. Tudi pri njih, kakor pri padlih Judovih junakih, ni bila ta ali ona stvar ob njihovi smrti še popolnoma v soglasju z božjo voljo, ta ali oni je imel še kakega »malika« v svojem srcu, nagnjenje do te ali one strasti, to in ono nepopolnost, dasi je bil sicer v posvečujoči milosti božji. Neskončna božja pravica jim je odločila še nekaj trpljenja na onem svetu v hudem ognju očiščevanja, nekaterim več, drugim manj. In morda kliče tudi ta in oni nekdanji tvoj tovariš kakor Job v svojem trpljenju: »Usmilite se me, usmilite se me vsaj vi, prijatelji moji, zakaj roka Gospodova me je zadela!« Nikar ne bodimo gluhi za ta njihov pretresljivi klic! Pomagajmo jim kakor Juda in njegovi tovariši z molitvijo in daritvijo sv. maše posebno v prihodnjem mesecu, ki je posebno namenjen dušam v vica! Mogoče si bil ravno ti temu ali onemu svojemu tovarišu v slab zgled, v spotiko s svojim govorjenjem in obnašanjem, morda si ga celo zapeljal na napačno pot in mora zdaj trpeti zavoljo tebe. Potem si še celo dolžan, da mu pomagaš. »Sveta in koristna je misel moliti za mrtve,« Bogu nad vse prijetna, neizmerno koristna mrtvim, pa tudi tebi, ki moliš za nje. Rajnki ti bodo vračali to ljubav s tem, da bodo že sedaj prosili za te pri Bogu, posebno pa še potem, kadar se bodo, rešeni na tvojo priprošnjo trpljenja v vica, radovali v nebeškem veselju. In še nekaj! Če molimo za rajnke in jim pomagamo, smemo upati, da bodo tudi po naši smrti drugi molili za nas in nam olajšali in prikrjšali trpljenje, ki nas čaka v vica. S kakršno mero namreč mi drugim merimo, s tako bodo merili drugi enkrat nam. Ako pa bomo s pravo krščansko ljubeznijo izkazovali radi svoje usmiljenje dragim rajnkim tovarišem, se bo gotovo izpolnilo tudi nad nami, kar govori Gospod: »Blagor usmiljenim, ker bodo usmiljenje dosegli!«

Pismi.

I.

Pošten slovenski mož v vojaški službi piše svojemu domačemu župniku sledeče:

Častiti gospod župnik!

Na Vašo dopisnico z dne 21. maja t. l. sem Vam precej takrat odgovoril, ne vem pa, ste li prejeli ali ne. Vem, da ste radovedni, kako živimo tukaj...

Živim med narodi iz raznih krajev Avstrije. Kakor so iz različnih krajev, so tudi različnih ver. Največ je Poljakov in Hrvatov Dalmatincev. Najbolj živo vero imajo katoliški Poljaki. Tako živega verskega prepričanja, kakor ga imajo Poljaki, ne vidim pri nobenem narodu. Za Poljaki se odlikujejo Hrvatje Dalmatinci. Glede izpolnjevanja verskih dolžnosti imamo tukaj dobro preskrbljeno. Imamo blizu cerkev in na razpolago tudi duhovnike za prejetanje sv. zakramentov. Prav mična, lepa cerkvena se mi prav dopada po svoji ljubeznivosti, posebno pa po lepem slovenskem petju pri službi božji. Vodstvo iste je slovensko, to sem spoznal po nje voditelju Ivanu. Sv. maše se lahko udeležimo ob nedeljah ali med tednom, kakor nam služba čas določi. Službo imamo po največ ponoči in to v strelnih jarkih bojne vrste...

Blagor mu, kdor se ne vda v vojski strastem in pregreham ter živi po predpisih božjih in človeških postav. Žalibog, da jih je veliko, ki so zavrgli te določbe poštenega življenja ter se brez ozira na čase in kraje vdajajo pohotnosti. Tudi nekateri zakonski se spozabijo, to je živa resnica. Največ je pa temu krivo ženstvo, ki je s svojo pohujšljivo nošo naravnost zapeljivo...

Zahvaljujem se Vam za naročitev lista »Pozdrav iz domovine«. Lepo piše; mislil sem že jaz priobčiti nekaj, pa nimam zmožnosti pisateljske, dostikrat imam veliko reči v mislih, ali pisati je bolj težko.

S spoštovanjem Vas pozdravljam
vdani M.

II.

Iz Trebnjega in Mirne.

V Trebnjem smo dobili novega g. kaplana in z njim mladeniško Marijino družbo. Kaj ne, fantje, da je to nekaj veselega za vas. Saj ste spoznali zlasti zdaj v vojni, kolikega pomena je Marijina pomoč, ko jo v svojih težavah kličete na pomoč. In kadar se vrne, kajne, smemo za gotovo upati, da se boste podali tudi vi pod Marijino zastavo. To bo nekaj lepega in častnega za Trebanjce. Prijazni g. kaplan vas bo z veseljem sprejel v svoje naročje. Društvo »Orel« je moralo kar utihniti in se ne bo oživilo, dokler se ne vrnete. Za mirenske fante nimamo, žalibog, takega poročila. Toda zapišite si v srce: Marija je mati vseh.

Na Mirni smo dobili novega g. župnika in g. kaplana, 27. avg. je bila na Zaplazu pobožnost za slavno zmagu in mir. Bilo je ravno nekako po obletnici tistega shoda, ki ste ga imeli fantje in možje pred dvema letoma na Zaplazu. Zdi se, da vas je Marija takrat za slovo sklicala na svoj griček, da vas pokrepi, preden greste in se morda ne

* Vaše pismo se prav gladko bere. Le večkrat nam kaj napišite tudi za list!

vrnete več. To je bilo tedaj. In zdaj? Ljudstvo se zbira, da bi ravno tukaj priklicalo božje usmiljenje na Marijino priprošnjo. Mi pa prosimo z besedami, ki so mogočno do- nele raz zaplaški kor:

O ti Kraljica Zaplaška,
katere prošnja vse velja,
izprosi nam od Jezusa,
da strašna vojska se konča.

Takrat ste se zbrali kot mogočna ar- nada Marijina. Kaj pa danes? Ali ste še to, kar ste bili takrat, armada Marijina? Zdaj, ko še posebno potrebujete njenega varstva, ali se ji je zdaj morda kateri izne- veril?

Tisti dan ste bili vsi navdušeni za Ma- rijo. In danes? Ali je morda ta ljubezen za njo ponehala? Svoje navdušenje do Marije ste izlivali v mogočnih spevih, v goreči molitvi. In zdaj po preteku dveh let, ali ste morda pozabili nanjo?

Tistikrat ste bili kolikortoliko vsi oči- ščeni v sv. zakramentih. In zdaj po dveh letih, ali ste morda to svojo nedolžnost za- pravili?

Četudi je kateri pozabil na Marijo, jo nehal ljubiti ali morda celo grešil, vedi, da je Marija še vedno to, kar je bila — usmi- ljena Mati. Ali je morda že kateri mislil na to, da Vas je Marija tistikrat ravno pred vašim odhodom sklicala k sebi, da vas vzame vse v svoje posebno varstvo. Takoj drugi dan so že tekle solze ločitve — marsi- komu morda za vedno. Grenko je bilo slo- vo, težka ločitev. In takrat ti je rekla žena, mati: »Ne pozabi Marije! Ona te bo varo- vala.«

Dragi junak! Ako ti je ugasnila lju- bezen do Marije, spomni se tistega shoda na Zaplazu, spomni se dneva slovesa in ljubezen do Marije bo iznova zaplamtela v tvojem srcu. Rad in pogosto se ji boš pri- poročal. Ona pa bo kot usmiljena Mati skrbno čuvala nad tvojo dušo in tvojim te- lesom.

Obenem pošiljamo trbinska dekleta vsem mirenskim fantom in možem srčni pozdrav. Želimo skorajšnjega in gotovega svidenja. Ako pa nam ni usojeno, da se še snidemo tukaj, naj bi se nam izpolnila vsaj slednja želja, da nas združi križ Kri- stusov onkraj groba. Onim pa, ki so že žrtvovali domovini svoje življenje, pošilja- mo pozdrav molitve po besedah našega pesnika Videta:

»Gospod, daj junakom zasluženi mir
pri Tebi, ki blažene sreče si vir!«

M. Zakrajšek.

Cerkev.

Nekaterim je v tej vojski zelo omrzela ljubezen do Cerkve. Z neko čudno ne- spoštljivostjo, celo z neko sovražnostjo govore o svetem očetu, kakor da je on kriv vojske ali da je on kriv, da je še vedno ni konec. Kako neupravičene in ne- umne so take tožbe! Kdo se je bolj priza- deval, da bi se prepri mirno poravnali, kakor sveti oče? Kdo se še vedno bolj pri- zadeva, da bi se končalo to strašno preli- vanje krvi, kakor zopet sveti oče? Kdo je dosegel, da se je vojnim ujetnikom vsaj nekoliko polajšalo gorje, kakor zopet on? Svetega očeta tožiti radi vojske more le neumna nevednost ali pa globoka hudob-

nost. Da si zakleti sovražniki sv. Cerkve izmišljajo take reči, to ni čudno; tako so vedno delali in tako bodo delali, ker dru- gače bi morali priznati svoje blodnje; a prežalostno je, da verjamejo take reči ljud- je, ki se imajo za katoličane.

Nekateri mu očitajo, da ne sovraži naših sovražnikov. Ali je sveti oče za to postavljen, da bi sovražil? Ali ni marveč za to, da oznanja ljubezen, spravo in mir? Ali ni on na zemlji namestnik kralja miru? Laž in zmoto, nevero in izdajstvo seveda sovraži, a narodov ne more in ne sme so- vražiti. On ni samo naš oče, ampak tudi oče drugih. Vse mora ljubiti, vse mora učiti, vse mora voditi h Kristusu. Toči pač bridke solze nad mnogimi sinovi, a sovra- žiti jih ne more in ne sme, ker je njih oče.

Nekateri so mu hudo zamerili, da je poslal podporo tudi v nam sovražne de- žele. Komu je pa poslal podpore? Ali dr- žavam za kanone? Poslal jo je ranjencem, sirotam, zapuščenim materam. Ali naj se mu ti ne smilijo, ker so slučajno v dežel- lah, ki so z nami v vojski? Ali so samo naši ranjenci, samo naše sirote, samo naše matere usmiljenja vredne? Tu se vidi, ka- ko je sovrašтво zaslepilo nauk o krščanski ljubezni!

Ne, sveti oče ne more biti le naš oče, ne more imeti srca samo za nas, ne more misliti samo na nas, vseh drugih pa sovra- žiti. Kdor tako govori, ne ve več, kaj je sveti oče, kaj je Cerkev.

Sveti oče je poglavar katoliške Cer- kve, a Cerkev je občestvo svetih na zem- lji. V tem občestvu so vsi, ki so krščeni, verujejo isti nauk, prejemajo iste zakra- mente in priznavajo papeža za poglavarja Cerkve. Niso vsi sveti po svojem življenju, a sveti so po neizbrisnem znaku sv. krsta, sveti so po svojem nebeškem poklicu, sveti so, ker takorekoč žive v ozračju sve- tosti in milosti. Tudi grešniki so v obče- stvu svetnikov, tudi naši sovražniki. Zato jim sveti oče ne more in ne sme odtegniti svoje skrbi in ljubezni. Ljubiti jih mora, četudi s trpečo ljubeznijo, da bi jih zopet privedel k spoznanju in življenju.

Cerkev je vzvišena nad vsemi narodi in državami, vesoljna je, katoliška. Zato sveti oče ne more naklanjati svoje skrbi in ljubezni le temu ali onemu narodu, tej ali oni državi, ampak mora biti oče vseh. Vsi naj se zaupno nanj obračajo, vsi naj pri njem iščejo resnice in pravice. Njegovo srce naj ne pozna plemenskih razlik, na- rodnih nasprotij, državnih sebičnosti, ampak gleda naj samo na cilj: vsi so ustvar- jeni od istega Boga, vsi odkupljeni s krvjo istega Jezusa, vsi poklicani k istemu bož- jemu sinovstvu.

Oh, ko bi vsi prav spoznali to resnico, ko bi jo spoznali narodi in države, kako drugače bi lahko bilo na svetu!

Da nastanejo med narodi in državami nasprotja, to je po grehu dosti naravno. Saj nastanejo časih prepri med otroki iste družine. A vsi vemo, da se ljudje sami, ki se razpro, težko poravnajo. Med otroke mora poseči oče, mati, razsoditi pravico in krivico, in tedaj je mir narejen. Tako je tudi z narodi in državami. Sami bodo ko- maj prišli do miru. Vojska lahko konča za nekaj časa sovrašтво in prepri, dokler si premagani zopet ne opomorejo, a tedaj se bodo začele vojske na novo. Kdo bi mogel resnično poravnati prepri? Tisti, ki stoji

nad njimi, ki so zdaj vsi kakor otroci ene družine. In ta je sveti oče. Sveti oče je po svojem vzvišenem poklicu pravi razsod- nik med narodi in državami. Nanj naj bi se narodi obrnili, njemu naj bi države iz- ročile svoje pravde, in na zemljo bi se vrnil blaženi mir, in ta mir bi bil res tra- jen, kolikor more biti na zemlji! Ko je na- stal na morju vihar, je Kristus dvignil roko in ukazal viharju in valovom in nastala je velika tihota. Tako bi sveti oče ukazal valovom človeških strasti in viharji po dr- žavah in deželah bi potihnil in zavladal bi božji mir.

Seveda, za to bi bilo treba vere, za- upanja, ljubezni do Cerkve in svetega oče- ta. A nekateri narodi so to vero izgubili. V svetem očetu ne vidijo več Kristusa kra- lja na zemlji; ampak papež jim je navaden človek, Italijan v italijanskem Rimu. To strašno zmoto je zakrivil Luter in tako krščanske narode neizmerno oškodoval. A kakor da ta nesreča še ni bila dosti velika, so začeli sedaj še nekateri katoličani sami podirati to mogočno oporo edinstva, moči in miru. Ubili bi radi v dušah vero, za- upanje in ljubezen do Cerkve in svetega očeta in tako dokončali nesrečno delo ne- srečnega Lutera. Kaj bi bil konec? Člove- šтво bi izgubilo zadnje upanje edinstva in narodi bi bili pahnjeni v večni metež so- vrašтва, razkolov in vojska.

Le eden je, ki more narodom dati pravi mir: Kristus po svetem očetu na zemlji. A za to je treba vere in zaupanja! Zato je tudi le eno, kar more narode re- šiti: vera v eno, sveto katoliško Cerkev!
(Po »Domoljubu«.)

Sedem mesecev med Rusi.

(Resnična povest izza ruske invazije v Galiciji. — Piše Vid Ambrožič.)

(Konec.)

Ko se Jože drugo jutro vzbudi, se mu iznova oglasi želodec. S sladkorjem, ki ga je imel še od včeraj, si je usta nekoliko posladkal, a gladu si ni utolažil. Zato se napoti doli v Judovo stanovanje, v nadi, da doli dobi kaj gorkega. Tudi zebsti ga je začelo. Toda kako začuden pogleda, ko pride v sobo in vidi, da je peč mrzla! Na vprašanje, zakaj da žena ne zakuri, mu od- govori, da je danes sobota, praznični dan, in da je pravovernemu Judu ta dan vsako najmanjše delo prepovedano. Ti lahko za- kuriš, mu je dejala, a mi ne smemo.

Neumna babnica! je mislil Jože sam pri sebi ter hitro zanetil ogenj. Kmalu so pritekli otroci in si ogrevali premrlé ro- čice ob topli peči. V tem se spomni, da je včeraj med drugimi rečmi zabil tudi nekaj čaja. Sladkorja je imel itak dovolj. Kmalu je bil čaj gotov in s tem vsaj malo potolažen sitni želodec.

Po jedi pa se človeku tako prileže cigareta. Pravemu kadilcu sploh jed ne tekne, če je ne zabeli s cigareto. Tudi Jo- žeta je imelo, ker že par dni ni okusil sla- sti cigarete. Zato je bilo prvo vprašanje, ko se je prikazal Jud v sobo, če ima kaj za kaditi. Jud mu res prinesel tobaka. To- da kakšnega! Takega tobaka še ni videl, saj to ni tobaku niti podobno ne! Bil je nekaj senen drob. Gospodar ga pouči, da našega tobaka ni nikjer več mogoče dobiti

in da je to ruska »mohorka«, tobak, kakršnega dobivajo ruski vojaki. Jože poskusi narediti cigareto, ali ni šlo, dasiravno je bil tega dela vajen kot malokdo. Ali se mu je raztrgal papirček, ali pa je toliko časa svaljkal, da se mu je vse raztreslo. Ruski vojaki so vajeni tega dela. Narediti iz tega tobaka cigareto jim je mala skrb; imajo pa tudi bolj trdne papirčke. Če teh ni, porabijo kar navadni papir. Nekoč mi je neki ujeti Rus zvil tako cigareto zelo spretno in hitro. Naredil je najprej nekak »škrniceljček«, nasul vanj tistega drobu, na koncu zvil, da ni ušlo vse vun, ustnik zakrivil v podobi pipe in cigareta je bila gotova.

Da bi si krajšal čas, se poda Jože v mesto na izprehod. Ko se opoidne povrne domov in mu židinja postreže z mrzlimi jedili, začne pripovedovati, kako kozaki še vedno plenijo po mestu, pa tudi civilisti, domačini jim pridno pomagajo. Posebno ono zapuščeno trgovino, kjer je on včeraj dobil sladkor, pridno praznijo. Tu se je Judu pokazala njegova prirojena želja po imetju! »Veš kaj?« mu pravi, »jaz ne smem delati danes, ker je ravno sobota; tebi pa kot »goju« (kristjanu) ni prepovedano; pojdi, prinesi tudi ti kaj! Ne bo zastonj.« No, si misli Jože, čas imam. Mogoče kaj zaslužim, da si kupim vsaj za kaditi. Gre in se kmalu vrne s celim stolpom sladkorja. Toda Judu ni bilo dovolj, našene ga še enkrat. Ko se pa zopet vrne in ga Jud le še naganja, se mu je zdelo le pneumno. Bolela ga je pa tudi še noga. Da bi se odkrižal sitneža, pravi, da je že vse opleteno, da se več nič ne dobi, čeravno je bilo v resnici v prodajalni še cele skladovnice raznega blaga. Jud mu da par desetjic in Jože se izgubi v svojo sobo, vesel, da se je odkrižal lakomnika.

Ko se je zmračilo, se poda zopet v sobo k Judu. — Sobota je šla h koncu. Ko je Jud ravno s takimi ceremonijami kot včeraj končal svojo molitev, mu da lep kos mesa in velik kos tiste lepe pogače z mize in mu pravi: »Sobota je minila in ker mi ostalega svetega sobotnega kruha ne smemo jesti ob delavnikih in do druge sobote, bi se znal izpriditi. Zato je tvoj. Vi goji ga smete jesti.« Kdo je bil bolj vesel kot Jože! Ne vem, ali se je bolj smejal belemu lepemu kruhu ali po njegovi sodbi neumnemu Judu. Take večerje že izlepa ni imel.

Naslednji dnevi so tekli enakomerno. Jože se je kmalu privadil novi družbi, ki je dobro skrbela zanj. Tudi noga se je boljšala, tako da je čez dober teden že hodil brez palice.

III.

Tako mu je potekalo življenje enakomerno dalje. Kar neko noč, neznanu kako, izbruhne požar, ki se je vsled vetra hitro širil in žugal uničiti vse mesto. Ljudje so prestrašeni begali sem ter tja. Na gašenje ni mislil nikdo. Tudi bi ne bilo dosti pomagalo, ker hiše so kar vse na enem kupu, kot je po Galiciji navada, mnoge lesene in s slamo krite. Vsak se je skušal rešiti iz ognjenega morja, tudi njegov gospodar je v naglici pobral svoja šila in kopita ter se odpeljal na svoje posestvo proti Dukli. Stilil ga je s seboj, toda Jože ni imel veselja iti z njim, tudi na zvečer, ko šaro obloženem vozu ni bilo več prostora. Tako

je ostal sam. — Požar pa je divjal cel dan dalje in proti večeru dosegel skoro tudi Judovo hišo, v kateri je bil Jože zdaj sam gospodar. Tako mu ni slednjič preostalo drugega, kot bežati — toda kam?

Brez cilja jo mahne po veliki cesti, napolnjeni z begunci in njihovih vozovi. Toda kmalu ga je iela še ne popolnoma zdrava noga boleti, da se je le še s težavo vlekel dalje. Begunski vozovi so bili pa že itak prenapolnjeni in revež si ni mogel pomagati nič. Slednjič pride neka ruska trenska kolona, ki ga na njegovo prošnjo vzame na voz. V strganem civilistu seve ni nihče slutil avstrijskega vojaka, vsak ga je smatral za zaostalega begunca iz gorečega mesta. In tako se je proti večeru pripeljal v malo mestece Sanok ob reki Sanu.

Kaj početi zdaj? — Za zadnji denar, ki ga je še imel, si je kupil skromno večerjo, potem pa je jel v težkih mislih na temno bodočnost tavati po mestu. Tako pride nehoti in nevede na kolodvor. Tu je stal vlak ruskega rdečega križa, poln ranjencev in bolnikov. Na vrašanje, kam da vlak pelje, so mu povedali, da v Lvov. Tu mu pade dobra misel v glavo: Kaj, ko bi se tudi jaz odneljal z njim proti glavnemu mestu? V velikem mestu, kjer se izgubi ne edin človek kakor karlija v morju, se bo mnogo lažje skrivati kot pa po deželi, kjer sosed pozna sosedu in kjer tucic kmalu postane sumljiv, posebno v teh nenormalnih časih in razmerah, posebno on, ki kot Nemec razume rusko ali poljsko le toliko, kar je ušel besed v tem času svojega beganja po Galiciji. Tam se lahko obrne na kakega Juda, ki jih je v Lvovu gotovo polno, in ki so, kot se je v tem času prepričal, izvečine vsi tašni prijatelji Avstrije in skrivni sovražniki Rusije, ki jih stiska in jim škoduje, kjer le more.

Kakor je mislil, tako je tudi storil. Stopil je v že tako prenapolnjeni vlak in se stisnil v kot. V gnječi in zmešnjavi se ni nikdo mnogo zmenil zanj; če je pa slutil kako nevarnost, se je zaprl na stranišče. Zjutraj so mu sestre še postregle s kavo in opoldne z menažo kakor drugim pacientom. In tako je drugi dan te ne ravno prijetne vožnje vlak obstal na velikem kolodvoru glavnega mesta Galicije.

Ko so ranjenci in bolniki jeli zapuščati vlak, je jelo Jožetu prihajati vroče. Kako pride s kolodvora? Straža, ki je hodila gor in dol pred kolodvorom, ga lahko vpraša za dokumente in ker je brez vseh papirjev, razen tega še civilno oblečen, ga straža lahko aretira in zlata prostost je izgubljena. Jutri je že lahko kot ujetnik na potu v Sibirijo, ako ne celo kot vohun v temni ječi! Toda v čim večji nevarnosti je človek, tem bolj je premeten, kot sem že sam skusil na svoji koži. Hitro se izgubi v gnječi s kolodvora, da bi morda našel kje kak nezastražen izhod. Toda povsod je stal ruski vojak z nasajenim bajonetom. Že daleč od osebnega kolodvora, kjer so luči postajale bolj redke, se slednjič splazi skozi živo mejo in po mnogih ovinkih pride slednjič na cesto, ki pelje v mesto.

Kaj sedaj? Mahne jo po ljudi in vajakov polni cesti in kmalu se je nahajal v lepi ulici v središču mesta. Pogled mu obstane na pozlačenem napisu lepe hiše: »Isak G... trgovina z manufakturnim bla-

gom«. Aha, to je Jud, si je mislil in brez dolgega premišljanja stopil v razkošno, krasno razsvetljeno prodajalno.

Lepa, mlada prodajalka ga vpraša, kaj želi. Ko ji pove, da želi govoriti s šefom, ga dekle pokliče. Kmalu je stal pred njim elegantno napravljen gospod s svojim tipičnim zakrivljenim nosom in s skrbno gojenimi kodri za ušesi. S svojimi malimi očmi premeri našega junaka od nog do glave ter mu namigne, da naj gre z njim. Kmalu sta bila sama v mali, lepi izbici.

»Vi ste gotovo tudi zaostali avstrijski vojak? Vaše plašne oči so mi Vas izdale na prvi pogled. A ne bojte se, pri meni ste varni in jaz Vam bom pomagal, ako bo le mogoče, kakor sem že mnogim vaše vrste.« Tako nagovori Jud presenečenega Jožeta, ki je takoj postal zaupen in mu povedal vse. Poprosil ga je tudi za malo podporo in za skromno stanovanje, toliko časa, da se nekoliko privadi mestu in ruskemu jeziku. Ko konča, se mož zamisli in čez nekaj časa odvrne, da mu rad pomaga, le pod streho ga ne more obdržati, ker skriva že dva njegove vrste, več pa jih ne more, ker utegne vsa stvar priti na dan. Potem bi bil izgubljen on sam in vsi trije vojaki. Rusi namreč vedo, da je ob izpraznitvi mesta ostalo precej avstrijskih vojakov v mestu, ki se v civilni obleki skrivajo okrog. Razpisali so za vsakega 100 rubljev, ki jih dobi vsak, kdor pomaga odkriti kakega zaostalega vojaka. Gospodarju pa, ki ga skriva v svoji hiši, so zapretili z visokimi denarnimi globami ali celo s pregnanstvom v Sibirijo. Preskrbeti pa mu hoče stanovanje pri svoji sestri, ki ima eno sobico kot nalašč zanj, kjer bo tudi bolj varen, ker njena hiša stoji bolj v skritem delu mesta.

»Za nocoj ostanete seveda pri meni,« pristavi Jud; »sledite le moji hišni in ona Vam preskrbi vse potrebno, tudi drugo čedno obleko, ker taki se ne smete radi varnosti več pokazati na cesto. Jutri, ko vstanete, se oglasite pri meni, da Vam povem, kaj imate storiti nadalje. Lahko noč!«

Veselega in olajšanega srca sledi naš Jože hišni, ki ga je že čakala zunaj. Najprvo ga pelje v malo sobico, kjer ga je že čakala večerja, kakršne njegov sestradani želodček že dolgo ni okusil. Ko se je imenitno okrepčal, ga pelje hišna v kopalnico in mu prinese lepo elegantno obleko, katero mu je gospod podaril. Naroči mu, ko se izkoplje in preobleče, naj jo počaka, da mu pokaže njegovo spalnico.

To je bil naš Jože vesel! Kako je dobro dela utrujenim in zaprašenim udom udobna, topla kopel! Ko se je umil in oblekel v novo obleko ter se je ogledal v zrcalu, skoraj samega sebe več ni poznal. Lepa nova obleka se mu je imenitno prilegala, kot bi bila narejena nalašč za njega. Na glavi lep modern klobuček, še na palčico gospod ni pozabil. Že dolgo časa je, kar je bil zadnjič tako napravljen še v zlatih časih miru, doma v Gradcu! Še hišna bi ga kmalu ne bila več poznala, ko mu je prišla odkazat mehko posteljo.

Ravno tako ga gospod drugi dan ni takoj spoznal, ko se je po izbornem zajutreku javil pri njem. Ves vesel mu da priporočilni listek do sestre in mu reče: »S tem listkom se javite pri moji sestri, ki stanuje v tej in tej ulici; pri njej dobite stanovanje, a na kosilo pridite vsak dan sem.

Prosti čas porabite kakor hočete, samo pazite se, da se na kak način ne izdaste! Na svidenje opoldne pri kosilu!»

IV.

Jože se je novemu življenju kmalu privadil. Pri Judovi sestri, mladi vdovi, je našel prijazen sprejem in čedno sobico, pri Judu pa vsak dan imenitno kosilo, kjer se je seznanil tudi z drugimi Judovimi varovanci in si v pogovorih z njimi kratil čas. Semtertja je možu kaj malega pomagal v trgovini, največ pa se je sprehajal po mestu, zahajal v kavarne in z eno besedo živel kot imeniten kavalir. Tudi ruskemu jeziku se je sčasoma precej privadil. Krasno življenje kot v civilu! Le žal, da ni zmeraj tako ostalo.

Preden nadaljujem, moram omeniti še neki dogodek, ki ga je doživel naš junak. Nekega dne se pripelje v mesto sam »batjuška« car. Seveda je bila to imenitna slovesnost, vse je drlo na ulice, da vidi svojega najvišjega gospoda iz oči v oči.

Naval je bil ogromen. Vojaštvo in policija je imela polne roke dela, da je držala množico v redu. Mesto je bilo vse v zastavah in zelenju, kar so morali meščani, čeravno neradi, oskrbeti na strog ukaz mestnega poveljnika.

Tudi Jože se je vrnil med množico in slednjič tudi iz oči v oči videl njeга, zoper katerega se je boril in se hoče še boriti, ako Bog da, da se srečno reši in pride nazaj k svojemu polku. — Velikanska množica avtomobilov se je slednjič pripodila po cesti, zastražena po carju najzvestejših vojakih, kozakih. Čeprav le za kratek čas, je razločno videl njegovo, v pozlačeno uniformo oblečeno osebo, obraz porastel z lepo, polno brado.

Toda, kot sem že omenil, vsaka stvar traja le en čas in tako se je tudi Jožetovo brezskrbno življenje nagibalo h koncu.

Približal se je mesec maj in naša zmagoslavna ofenziva se je pričela. Rusi so menda takoj slutili konec svojega gospodarstva v Lvovu in so začeli strožje nastopati proti civilnemu prebivalstvu. Sploh se jim je že iz oči brala neka vznemirjenost in strah.

Neko jutro je bil po vseh Lvovskih ulicah nabit razglas, s katerim se ponovno ukazuje, da naj vsak, kdor skriva kakega avstrijskega vojaka, dotičnega brezpogojno javi, da ne bo nič kaznovan. Ako pa policija in patrolje koga kje zasačijo, bo gospodar kot izdajalec domovine najstrožje kaznovan. Zapleni se mu vse premoženje, on pa se z družino vred pošlje v pregnanstvo v Sibirijo.

Seveda je ta razglas povzročil velik strah med vojaki in med Judi, ki so jih skrivali. Nekateri, ki so poznali skrivače, so se polakomili nagrade, za vsako glavo je bilo kasneje razpisanih 300 rubljev in so ovadili vojaka ali pa gospodarja. Nekateri vojaki so se iz strahu tudi sami javili. Toda naš Jože je sklenil vzdržati brezpogojno do konca, kajti izvedel je, dasi le malo in po ovinkih, kako naša armada zopet zmaguje. Upanje, da bo skoraj rešen in svoboden, mu je rastlo z vsakim dnem. Tudi Jud, zvest avstrijski pristaš, je sklenil svoje varovance še nadalje ščititi, v upanju, da bo ruske more kmalu konec, in da bo, kadar naše čete zopet vkorakajo v Lvov,

lahko rekel, da je tudi on nekaj storil in žrtvoval za našo stvar in za svojega pravega vladarja.

V.

Približal se je mesec junij. Naša ofenziva je uspešno napredovala, dasi so ruski časopisi tajili in prikrivali naše uspehe. Po ovinkih in po prisluškovanju zaupnih pogovorov ruskih oficirjev so naši skrivalci in skrivni privrženci Avstrije kmalu izvedeli, da bije ruskemu gospodstvu zadnja ura. Ob misli, da bodo skoraj rešeni vsiljenega jim jarma, jim je srce poskakovalo in nestrpnost so pričakovali onega veselega dne, ko zopet ugledajo naše vojake v mestu. Tudi naš junak je bil ves iz sebe. Toda preden mu je prisijala zarja rešitve, je imel prestatati še težke čase. Ko nekega dne pride zvečer v svoje stanovanje in se ravno vleže k počitku, naenkrat močno pozvoni. V temni slutnji skoči Jože k oknu in vidi, da stoji pred vrati ruska patrolja in razbija po vratih, ker se ji ni koj odprlo. Kakor blisk mu šine v glavo strašna misel: Izdan! Ravno zadnje trenutke! V nevarnosti pa človek ne pomišlja dolgo, v naglici kot pri alarmu vrže nase obleko, skoči v vežo in nato na hodnik. Tu je rastla mogočna hruška, ki je svoje veje raztezala skoraj do hišnega zidu. Brez pomisleka se je Jože oprime, zleze nanjo in hajdi po drevesu doli! Ko začuti zopet trda tla pod seboj, steče po vrtu in se stisne ob zidu v košat grm in tu prisluškuje, kako Rusi robantijo in se jeze, ko so vse premetali, a so morali slednjič oditi z dolgim nosom.

Ko se je vse pomirilo in je preplašena gospodinja pogasila luči, se zopet previdno splazi po hruški v svojo sobico ter se z težkim srcem vleže na divan. Spati seveda ni nič mogel tisto noč. Skrbela ga je bodočnost. Tu ostati ni mogel več, kajti prepričan je bil, da Rusi še pridejo in ga lahko spečeга zalotijo. In zopet zatone zarja zlate prostosti, ki že vzhaja, Bog ve za koliko časa ali pa za vselej. Proč mora, toda kam? Kje ga bodo sprejeli, ko se vsak boji mrzle Sibirijske, ki je zažugana vsem, ki ga sprejmejo pod streho? — Ko mu pa še gospodinja drugo jutro vsa prestrašena pove, kako grozno da so snoči vojaki razsajali po hiši in ji pretili z najhujšim, če ne pokaže »avstrijaka« in kako jim je morala odpreti vse sobe, tudi njegovo, vse skrinje in omare in sploh vse, kamor se človek more skriti, je sklenil takoj pobegniti proč. Zahvalil je gospo za vse njene dobrote in prijaznost, in ko je še zvedavi ženi povedal, kako se je snoči rešil, se je poslovil in šel sam ne vedé, kam.

Zdaj so se pričeli zanj dnevi groze in strahu. Podnevi je še šlo. Imel je čedno kavalirsko obleko, tudi nekaj prihranjenega denarja, s katerim se je hranil po bolj neobljudenih delih mesta. A ponoči? Po deseti uri je bilo strogo prepovedano vsakemu, pokazati se na ulici; kogar je patrolja dobila zunaj, ga je, če se ni mogel zadostno legitimirati, takoj aretirala. Brez stanovanja in strehe je spal zdaj v kakem kanalu, zdaj v kaki uti, kjer so podnevu branjevke prodajale, in zadnji večer je na begu pred patroljo, ki ga je bila slučajno odkrila v neki taki baraki, pribežal na pokopališče in se skrnil v sveže narejeni grobnici Lvovskega velikaša. Res grozni dnevi!

Slednjič se mu je pa le posrečilo, da je našel streho pri nekem Judu mesarju, s katerim se je bil že prej seznanil. Njegova hiša je stala čisto zunaj mesta in tu je bil vsaj malo bolj varen. Seveda, brez skrbi ni zaspal nobeno noč.

Sem od Grodeka pa so se čedalje bolj razločno začeli oglašati topovi in napolnjevali srca ubogih skrivalcev z novonado in upanjem. Nasprotno pa so se z mrzlično naglico začeli odpravljati iz mesta ruski priseljenci in uradniki. Naposled, 20. junija, so jo popihali zadnji še policaji. V mestu so ostali gospodarji kozaki, ki so, sami sebi prepuščeni, začeli grozno divjati. Plenili so hiše in trgovine, javno posiljevali ženske, razbijali in razmetavali, kar niso mogli vzeti s seboj, prav kakor znajo samo ti divjaki.

Oblasti, ki so dobro poznale plemenitost svojih ljudi, so namreč že preje razglasile, naj si ljudje sami pomagajo in se branijo v slučaju, da bi se mesto moralo izprazniti in da bi jeli kozaki, sami sebi prepuščeni, pleniti. Ljudje so se res branili, le da to ni mnogo pomagalo, mnoge pa stalo življenje, ker gorje mu, kdor se je uprl divjakom. Pobili so ga brez usmiljenja. Tudi mesarjevi, kjer je bil naš Jože, so oboroženi vso noč čakali na divjake, ali ni jih bilo. Bilo jim je preveč od rok, saj so imeli v mestu dovolj opravka.

Zadnjo noč so Rusi pognali v zrak mostove, vojaške naprave itd. ter potem zbežali, prepustivši mesto svoji usodi. Bila je grozna noč. V mestu je gorelo na več krajih, vmes so pobale mine, leteli v zrak mostovi, da se je treslo celo mesto in okolica. Tam od zahoda pa se je čedalje bliže čulo grmenje topov. Zadnje straže so v divjem begu bežale skozi mesto in zjutraj ob devetih dopoldne so se prikazale prve avstrijske patrolje v mesto. Bili so dragonci. Veselje v mestu, v katerem so hitro pogasili požare, je bilo nepopisno. Dragonce so zvesti meščani hoteli kar zadušiti z objemi in zaliti z jedjo in pijačo. Vse so obsuli s cvetjem. Skoraj iz vseh javnih in zasebnih hiš so zaplapolale, dozday skrite, avstrijske zastave, v oknih so izpostavili slike svojega starega in pravega vladarja in vse mesto se je naenkrat odelo v cvetje in zelenje. Ruski napisi so leteli z javnih poslopij, vsi zvonovi so peli. Po mestu pa se je valila tisočglava množica, pijana veselja. Klicev: »Živela Avstrija! Živijo naš cesar Franc Jožef I.« ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Kmalu zatem prikoraka v mesto bataljon pehote z godbo na čelu. Sedaj je šele priklopelo veselje do vrhunca. Iz vseh oken je deževalo na vojake cvetje in razne dobrote. Praznično oblečene dame so vojake ustavile ter jim okrasile čapke in orožje s cvetkami. Možje in starčki so veselja plakali, poljubljali zaprašene vojake in njihovo zmagovito orožje. Pripravili so jim cele koše jedi in polne sode najrazličnejše pijače, zmetali jim iz tornister njih ropotijo in jih nabasali z najfinejšimi sladčicami. Kar naprej jih niso pustili. Šele na poveljnikov ukaz se je vriskaje razkropilo srečno, zvesto ljudstvo.

In sedaj vam, dragi bralci, nimam več mnogo povedati. Da je bil tudi Jože veselja ves iz sebe, ko je po sedmih mesecih zopet zagledal svoje tovariše vojake, mi ni treba omenjati. Precej, ko se je na-

vdušenje malo poleglo, je šel h oblastem in se javil kot ujeti skrivajoči se vojak. Tam je tudi že našel nad 300 tovarišev, ki so trpeli isto usodo in se sedaj tu veseli prijavljali. Od tam so jih poslali vsakega k svojemu kadru in tako je tudi naš Jože prišel zopet k svojim ljubim »sedemnajstim«. Od tu je dobil 14 dni dopusta in kmalu potem je šel zopet v fronto, kjer se še sedaj bori, čil in zdrav. Na laški fronti sva se spoznala in tu mi je povedal svojo zanimivo zgodbo, ki sem vam jo tu po svojih skromnih močeh skušal popisati.

Sklepam s toplo željo, naj nam da Bog še mnogo mož, tako zvestih in vdanih svojemu vladarju in domovini, kot je bil naš Jože, in zmagali bomo, naj se spravi nad nas ves svet!

Koledar.

(15. oktober — 31. november.)

Oktober:

15. Nedelja: 18. pobink. (Evangelij: Jezus ozdravi mrtvoudnega.) Terezija, devica.
16. Ponedeljek: Gal, opat.
17. Torek: Hedvika, kraljica.
18. Sreda: Luka, evang.
19. Četrtek: Peter Alkant., sp.
20. Petek: Janez Kancij, sp.
21. Sobota: Uršula, dev. m.
22. Nedelja: 19. pobink. (Evangelij: Prilika o kraljevi ženitnini.) Kordula, d. m.
23. Ponedeljek: Janez Kapistran, sp.
24. Torek: Rafael, nadangel.
25. Sreda: Bonifacij, pap.
26. Četrtek: Evarist, p. m.
27. Petek: Frumencij, šk.
28. Sobota: Simon in Juda, ap.
29. Nedelja: 20. pobink. (Evangelij: Jezus ozdravi kraljičevega sina.) Narcis, škof.
30. Ponedeljek: Klavdij, muč.
31. Torek: Volbenk, šk.

November:

1. Sreda: Vsi svetniki.
2. Vseh vernih duš dan.
3. Viktorin, šk.
4. Karol Boromej, šk.
5. Nedelja: 21. pobink. (Evangelij: Prilika o kraljevem obračunu.) Caharija, oče Jan. Krst.
6. Ponedeljek: Lenart, opat.
7. Torek: Engelbert, šk.
8. Sreda: Bogomir, šk.
9. Četrtek: Božidar, m.
10. Petek: Andrej Avel, šk.
11. Sobota: Martin, šk.
12. Nedelja: 22. pobink. (Evang.: Dajte cesarju, kar je cesarjevega.) Martin, papež, m.
13. Ponedeljek: Stanislav Kostka, sp.
14. Torek: Serapijon, m.
15. Sreda: Leopold, vojv., sp.
16. Četrtek: Otmar, sp.
17. Petek: Gregor, čudod., šk.
18. Sobota: Odon, op.
19. Nedelja: 23. pobink. (Evang.: Jezus obudi Jajrovo hčer.) Elizabeta, kr.
20. Ponedeljek: Feliks Val., sp.
21. Torek: Darovanje M. D.

22. Sreda: Cecilija, d., m.
23. Četrtek: Klemen, p., m.
24. Petek: Janez od Križa, sp.
25. Sobota: Katarina, d., m.
26. Nedelja: 24. pobink. (Evang.: O gnusobi razdejanja.) Konrad, šk.
27. Ponedeljek: Virgil, šk.
28. Torek: Eberhard, šk.
29. Sreda: Saturnin, m.
30. Četrtek: Andrej, ap.

Sv. Martin, vojak-škoč.

Po slovenskih krajih je zelo razširjeno češčenje sv. Martina. Malokateremu svetniku je posvečenih toliko cerkva in župnij kakor temu znamenitemu svetniku. Mnogi izmed vas, dragi slovenski vojaki, nosite njegovo ime. Sv. Martin, izprva sam vojak, je pa še posebno zaščitnik vojaškega stanu. On vam je obenem najlepši zgled, kako se kot vojaki ohranite poštene, nepokvarjene.

Rojen je bil ta svetnik v panonskem mestu Sabarija (sedanja Sobotica ali Marija Theresiopel na Ogrskem). Starši so bili pogani. Proti njihovi volji je kot desetletni deček pribežal h krščanski Cerkvi in se vpisal med katehume, to je one, ki so se pripravljali na sv. krst. Petnajst let star se je posvetil vojaškemu stanu in je služil v rimski vojski. V mestu Ambijanu je nekoč srečal ubogegega, napol nagegega, mraza trepetajočega siromaka, ki ga je prosil, naj mu v Kristusovem imenu kaj podari. Ker Martin ni imel pri sebi drugega kot orožje in obleko, odreže kos svoje plašča in ga da revežu. Naslednjo noč se prikaže Martinu v spanju Kristus, ogrnjen v oni kos plašča, in mu pravi: »Martin, še katehumen me je odel s to obleko.« — Ko je bil star 18 let, je bil krščen. Zapustil je vojaško življenje in se podal k sv. Hilariju, škofu v mestu Poatijé na Francoskem, ki ga je pripravljal na duhovniški stan in ga posvetil v mašnika. Postal je škof v mestu Tur in ustanovil samostan, kjer je dolgo časa živel skupno z 80 menihi. Ko je nekoč smrtno nevarno zbolel, je na vso moč prosil Boga, naj ga reši telesne ječe in ga vzame k sebi. Ko njegovi učenci to slišijo, ga vprašajo: »Zakaj nas hočeš zapustiti, oče? Zakaj nas puščaš siromake same?« Martina so te prošnje ganile in molil je: »Gospod, če sem še potreben tvojemu ljudstvu, se ne branim truda in dela.« Ko se mu je bližala smrt, je videl v prikazni hudobnega duha. »Kaj stojiš tu,« mu pravi, »krvoločna zver? Na meni ne boš našel nič takega, kar bi bilo zate.« Po teh besedah je, 81 let star, izdihnil svojo dušo, ki so jo sprejeli angelški zbori. Ob tej priliki so mnogi slišali angelško petje v višavah, tako posebno sv. Severin, škof v Kolinu, ki o tem poroča.

Za kratek čas.

Pozna ga. Mica: »Kaj deš, Špela, kdaj pride vaš Janez iz vojske?« — Špela: »Tako brž ne! Če se on enkrat zbije, ne odjenja izlepa.«

V skrbeh. Janez piše iz vojske domov, da je uničil italijansko strojno puško. »Saj pravim,« vzdihne mati, »ne jenja tako dol-

go, da kaj naredi! Bo pa že zopet treba plačevati!«

Strašne posledice. »Ali si že slišal? Naš podmorski čoln je potopil sovražno ladjo, ki je vozila sto tisoč centov sladkorja!« — »Joj, zdaj pa ne bo več kislih arnikov!«

Med lovci. »Zakaj pa tvoj Togo tako žalostno poveša ušesa?« — »Veš, zameril je, ker ga niso vzprejeli v vojno službo.«

Dobra primera. Gost (ogleduje jedilni list v gostilni): »Vse prečrtano! Zlomek, kakor vozni red ob vojnem času!«

Izpred sodišča. Sodnik: »Zakaj ste ulomili v blagajno?« — Tat: »Ker sem mislil, da je kaj notri.«

Na strelišču. Komandant (vojaku, ki nič ne zadene): »Tepec, na kaj vendar streljaš?« — »Na višje povelje, gospod stotnik!«

Dober zagovor. Sodnik: »Obtoženi ste, da ste na zadnjem žegnanju močno poškodovali soseda Miha Kramarja. Bil je osem dni za delo nesposoben in izbili ste mu tudi pet zob. Kaj imate k temu pripomniti?« — Obtoženec: »To, gospod sodnik, da naj bi bil sosed ostal doma, če ne razume šale.«

DAROVI ZA NAŠ LIST.

Neimenovani, Ljubljana, 12 K; kaplan Anton Kuhar 5 K; župnik Gašper Vilman 10 K; stotnik Ivan Orehek 10 K. Iskrena hvala!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

S 13. številko se pričinja druga polovica prvega letnika »Pozdrava iz domovine«. Vse p. n. naročnike, ki še niso plačali naročnine za celo leto, prosimo najuljudneje, naj store svojo dolžnost čimprej, sicer jim bomo morali list ustaviti. Naš list je navezan edinole na prostovoljno podporo in darove; plačujočih naročnikov niti 100, razpošilja se pa lista 20.000 izvodov. Papir in tisk je od dne do dne dražji, tudi poštnina za ekspedicijo se je povišala. Zato nam je popolnoma nemogoče izdajati list v stalnih, gotovih obrokkih, ampak kakor nam bodo dopuščale gmotne razmere. Izšla bo pa, če le mogoče, vsak mesec vsaj po ena številka. Zdi se nam boljše, da izhaja list bolj poredko, a dalje časa, kakor pa, da bi ga morali v kratkem ustaviti. Prvi letnik bo dokončan s 24. številko; dotlej tudi velja naročnina 2 K. Tiskati se bo moral list od slej v manj izvodih, vendar pa v tolikem številu, da ga bo lahko dobil vsak v roke. — Še enkrat opomnimo, da je za vse, kar je namenjeno našemu listu, bodisi dopisi ali denar, naslov edinole »Ljudski dom«, Ljubljana, ne Katoliška tiskarna ali kak drugi. Molitveniki in druge v našem listu priporočene knjige naj se ne naročajo pri »Pozdravu iz domovine«, ampak v dotični zalogi, kjer so izšle. Vsled napačnega naslova nastanejo pomote in zamenjave in dotičnik je potem sam kriv, če se mu ne posreči. — **M. Z. v T.:** Vaša pisma smo strnili vsa skupaj v eno samo, kakor vidite, ker je vsebina tako zahtevala.